

אותי זה לא מצחיק!

מן העיתונות אני למד שהיו באזכרה ראשי המימסד הישראלי, וכיניהם דויד קימחי, מנכ"ל משרד-החוץ, ואפרים סנה, איש המינהל האזרחי, ועוד ועוד. הם סיפרו כי עוד במהלך מלחמת ששת-הימים הגיעו כמה ישראליים אל שחארה, שהטיף כבר אז לשלום בין ישראל והפלסטינים.

הם הללו ושיבחו אותו כאיש-שלום, כפטריוט, כאדם מתון וסביר. המסקנה הכללית מבריהם היתה: עם פלסטינים כמו שחארה אפשר לעשות שלום. חבל שאין רבים כאלה. האומנם?

הכרתי את שחארה מייד אחרי מלחמת ששת-הימים. אני זוכר אם חיפשתי אותו, או שהוא חיפש אותי. ביום החמישי של מלחמת ששת-הימים קראתי פומבית להקמת מדינה פלסטינית לצד ישראל, וזה היה — כנראה — באותו יום שבו אמר שחארה את אותם הדברים עצמם לשליחים הישראליים שבאו אליו. מצאנו זה את זה, והסתבר ששנינו דוגלים בפיתרון זהה לסיכסוך: הקמת מדינה פלסטינית בגדה המערבית וברצועת-עזה, לפי הגבולות שלפני מלחמת ששת-הימים, תוך הכרה הדרתית ושלום מלא.

בפיו היה סיפור ששמעתי כבר קודם לכן מפלסטיני אחר — נימר אל-הוארי, פלסטיני מיפו שחזר לישראל בראשית שנות ה-50, ושכיהן לאחר-מכן כשופט בנצרת.

שחארה, הוארי ופלסטיני שלישי (יחיא חמורה, יו"ר אש"ף אחרי אחמד שוקיירי ולפני יאסר ערפאת) באו ב-1949 ללוואן שבשווייץ, שם התכנסה או, ועדת-הפיוס של האו"ם. הם באו במגע עם נציג ישראל, אליהו ששון, והציעו לו הצעה: אם תסכים ישראל להקמת מדינה פלסטינית, תקום מייד הנהגה לאומית פלסטינית שתכרות שלום עם ישראל. ששון ביקש להתייעץ עם הממונים עליו (משה שרת ורויד בן-גוריון), וכעבור ימים השיב תשובה שלילית מוחלטת. ישראל לא תשא ותתן אלא עם ממשלות. קרי: עם המלך עבדאללה.

שאלתי על כך את ששון, והוא אישר את הדברים. כאשר השמענו את ההצעה להקים מדינה פלסטינית לצד ישראל, היינו שנינו מבודדים: הייתי כמעט יחיד בציבור הישראלי, ושחארה היה כמעט יחיד בציבור הפלסטיני. אולם אצלו השתנה המצב. תוכניתו התקבלה במרוצת השנים על-ידי הנהגת אש"ף ומרבית העם הפלסטיני. קשה לומר שקרה לי דבר דומה.

אם כן, מה טיב השבחים המורעפים עכשיו על ראשו של שחארה המת? אין זה אלא אישור נוסף לכלל המקובל על המימסד הישראלי: ערכי מת הוא ערכי טוב.

נאמן הנאמנים

יש גם כאלה.

לפני 21 שנים החלטתי להקים מיפלגה חדשה בישראל, יש מאין, מיפלגה שלא תהיה רסיס או המשך או פלג של מיפלגה קיימת. כך קמה תנועת העולם הזה — כוח חדש, שהיתה דגם חדש במדינה. היא פרצה את הדרך לבאות אחריה — ד"ר רץ, שינוי של"י והמתקדמת.

פירסמתי או קריאה לכל רודפי הצדק, השלום וחוכיות-האדם במדינה להצטרף למאמץ חדש זה. באו אנשים משמאל ומימין, מהם אנשים שכבר הוכיחו את עצמם כמאבקים שונים, רודפי שלום כמו אגנון וזכורני, חוקרי-שחיתות כמו אלכס מסיס, ותיקי המאבקים החילוניים כמו פרץ עופר ו"ל, לוחמים אנטי-פאשיסטיים כמו עורדדין שמואל סגל, ששירת בכריגרה הבינלאומית בספרד, מחפשי-שיויון כמו דויד ארנפלד המנוח, אוהבי-הארץ כמו הסופר ראובן קריץ, ועוד ועוד.

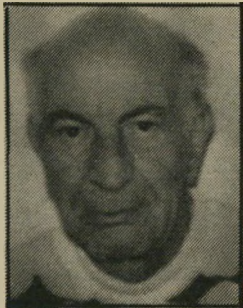
לרוב רובם היה מכנה משותף: הם היו צעירים והם גדלו בארץ. רובם היו צברים.

החריג הבולט היה גבר בגליה-עמידה, מנהל סניף-בנק בעל מיכסא ייקי בולט: עלי נפתלי. אני זוכר כיצד בא. דומני שהיה קומוניסט בנעוריו. אבל מן הרגע הראשון הוא היה רמת קבועה בכל המאבקים שלנו.

בחיים הפוליטיים — גם במיפלגה קטנה המבקשת לחולל שינוי-ערכים יסודי — יש לא פעם מאבקים על כיבודים וכבוד, קשניות. עלי נפתלי עמד מחוץ לכל אלה. מעולם לא ביקש שום דבר — לא כבוד, לא מעמד, לא כסף. הוא רק נתן.

הוא היה אחד מאותם האנשים ששמש עולה אוטומטית כאשר מחפשים מועמד לתפקיד יו"ר ועדת-הביקורת — אדם שהכל סומכים בעיניים עצומות על יושרו. כשהיה צורך במישהו שיעשה עבודה שחורה — למי של, ניהול הקופה — פנו לעלי נפתלי. כשהיה צורך ליישב סיכסוך פנימי בין אנשים שהיו כולם יוצאי-רופן, פנו לעלי נפתלי. ברגע שנכנס לעניין, נרגעו הכל.

הוא בא לתנועת העולם הזה, ואחר-כך לשל"י, ואחר-כך למתקדמת. ריעותיו נשארו עיקביות. הוא האמין בשלום, בצדק, בשיויון ובעוד מושגים המעוררים כיום גיחוך אצל רבים. השבוע נפטר עלי נפתלי באופן פתאומי. כשאני מחפש מילים כדי להגדירו, שתי המילים העולות במוחי הן הגינות ונאמנות. הוא היה אדם הגון ונאמן.

נפתלי

זה היה לפני הרבה שנים, ומאז לא רכזה רגלי במיגרש כדורגל כשהייתי בכנסת יעצו לי עמיתים ממולחים שצריך ללכת למיגרשים כדי לרכוש את לב ההמון, שזו השקעה טובה, שזה נותן לפוליטיקאי תרומת של צעיר, חברה'מן, וכ'ו. לא הלכתי. אז מה קרה פיתאום עכשיו?

אני יודע. הצצתי פה ושם במישחקים, וזה נראה די מעניין. אחר-כך בא המישחק בין מארוקו וגרמניה, והחלטתי להסתכל אחרי הכל, זה לא קורה כל יום. הסתכלתי במישחק מהתחלה ועד הסוף. ליבי היה עם המארוקאים.

וכך, מבלי להרגיש, נלכרתי ברשת, כמו כדור תועה בשער. רציתי להשוות את הגרמנים לצרפתים. רציתי לראות את הסיגנון הסובייטי שונה. מפה לשם, משם לפה, מצאתי את עצמי מבלה את לילותי מול המקלט, ומסתכל (כהגדרת ישעיהו ליבוביץ') 11 חוליאגאים הרצים אחרי כדור.

התחלתי לראות את היופי בזה, את הקצב, את האסטיקה, את האמנות, את הבאלט. ובקטעים פחות מרתקים גם היהרתי קצת על תופעה זו.

אורי אבנרי אישי יותר

קודם כל, היסוד הלאומני. האם אך מיקרה הוא שהנבחרות מופיעות בשם מדינות, תחת רגלים לאומיים, אחרי שירת המנונים לאומיים?

מה, עצם, לכדורגל ולמדינות? מרוע אין הנבחרות מופיעות בשם ערים, או תנועות, או רתות?

אין זאת אלא הוכחה נוספת לכך כי בעידן שלנו, המאה ה-20 המתקרבת לסיימה, אין כוודחף חזק מן המניע הלאומי. לא חשוב אם זה שחקן קומוניסטי ממוסוקוה או שחקן קאפיטליסטי מבראזיל, שוער קאתולי מבאנוס-אירס או חלוץ מוסלמי מבראזיל. כדורגל זה להליב אותם ואת המוני אזהריתם, כדי לדרבן אותם עד קצה גבול היכולת, יש צורך בהיות לאומית, ברגל לאומי, בהימנן לאומי. הואמה מעל לכל.

אין זו תיאוריה חדשה, כמוכן. קותראר לורנץ, אבי מדע האתולוגיה (חוקר התנהגות החיות לצורך הבנת ההתנהגות של האדם) טען כי התוקפנות טבועה עמוק בכישותנו, שירשנו אותה מאבותינו בעולם-בעלי-החיים לפני מאות מיליוני שנים. אי-אפשר להסיל את התוקפנות. אם רוצים למנוע מילחמות, צריכים לספק לה פורקן אחר. הספורט התחרותי הוא פורקן כזה.

גם בלי לורנץ, זה ברור למדי. כאשר הבקיע רייגו מאראדונה את השער הברטי (ולא חשוב איך), דיברו הכל על גיקמת הארגנטינים על מפתם כמילחמת איי-פוקלנד. אם אפשר לבצע קמה כה זולה, בלי שפיכות דמים, הרי אפשר היה למנוע את המילחמה מלכתחילה, על-ידי המתה במישחק-כדורגל.

בימי קדם היה מקובל להמיר קרב המוני ברקרב של אלופים. הטוב שבלוחמי הצד האחד היה מתייצב מול הטוב שבלוחמי הצד השני, וגורל המילחמה היה מוכרע על-ידי ההתמודדות בין השניים.

כזה היה הדריקרב בין גולית ודויד. וייצא איש-הביניים ממחנות פלישתים, גולית שמו, מגת, גובהו שש אמות ורת... ועמוד ויקרא אל מערכות ישראל ויאמר להם: למה תצאו לערוך מילחמה? הלא אנכי הפלישתי ואתם עבדים לשאול, כרו לכם איש ויירד אליי. אם יוכל להילחם איתי והיכני — והיינו לכם לעבדים. ואם אני אוכל לו והיכיתו — והיינו לנו לעבדים, ועברתם אותנו ויאמר הפלישתי: אני חרפתי את מערכות-ישראל היום הזה, תנו לי איש ונלחמה יחד!

ההמשך יודע. מול גולית, השחקן הוותיק בעל הטכניקה השמרנית והמיושנת, קם שחקן חדש, אחד דויד, בעל טכניקה חדשנית ומהפכנית, והמישחק, שנגמר באחר-אפס, ממשיד להדהד בהיסטוריה.

מאראדונה הקטן הכריע את הפלישתים הברטיים. לארגנטינים המובסים באיי-מאלווינס בא יום שילם ונקם.

ערבי מת הוא ערבי טוב

השבוע נערכה אזכרה לעורך-הדין עזיז שחארה מרמאללה, שנרצח לפני קרוב לשנה בצורה אכזרית, על-ידי חיתוך גרונו.

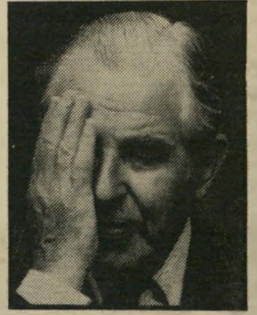
כבר נאמר לאי-פעם: אין מקום להומוריסטים בארץ הזאת. המציאות מצחיקה מכל בדיחה, והיא יכולה להצחיק עד רמעות — תרתי משמע.

הנה, למשל, בא לי הרעיון לכתוב כמה מיכתבים על רקע הפרשה. למשל:

לכבוד מר חיים הרצוג, נשיא המדינה, מישכן נשיאי ישראל, ירושלים.

כבוד הנשיא, מצבי הכלכלי אינו שפיר כרגע, ואני זקוק באופן חרוף לסכום ניכר.

שקלתי את כל האפשרויות והגעתי למסקנה כי הדרך המעשית היחידה הפתוחה לפני

הרצוג

היא לבצע שוד-בנק.

אי לכך החלטתי לפקוד את סניף בליל ברחוב בן-יהודה פינת רחוב גורדון, תל-אביב, כשאקרה טעון בידי, ולגבות מהקופאים סכום של כ-100 אלף דולר.

אני אדם עסוק, ואיני יכול להרשות לעצמי כרגע לבלות שנים בכלא, או אף להתרוצץ בבתי-המשפט. לא אוכל, על כן, לבצע את תוכניתי מבלי לזכות מראש בתנינה.

אני מקווה שכבוד הנשיא יתחשב במצבי הרחוק, וימציא לי תוך שבוע כתבי-הנינה על השוד במקום הנ"ל. מה גם שאחרת אצטרך לגלות כל מיני דברים.

נ"ב: איני מתכוון לירות ולפגוע באנשים. אך כבוד הנשיא, כראשי-אמ"ד לשעבר וכמישפטן, בוודאי ירדע שלא תמיד אפשר לחוות מראש את כל האפשרויות. לפיכך אודה לכבודו אם יכלול בכתבי-הנינה גם רצח, הריגה וחבלה גופנית חמורה, לכל מיקרה שלא יבוא.

ככבוד רב ובתודה מראש, וכ'ו וכ'ו. או הודעה לעיתונות מטעם מנהיג תנועת-שינוי, הפרופסור אמנון רובינשטיין:

לכל כלי-התיקשות. לפירסום מייד.

לאחרונה הופצה באמצעות-תיקשות מסויימים ידיעה זדונית, כאילו דרשתי להקים ועדת-חקירה כדי לכדוק את הריגת שני המחבלים באוטובוס בקו 300.

הקורא עלול להתרשם למיקרא דברים אלה כאילו אני מתנגד לרצח שבויים כפותים, דבר שהוא שוה וכזב. לא אני ולא תנועתי השמיעו איי פעם הסתייגות מרצח כזה, והשמועה כולה המוצאה על-ידי ריכנים פוליטיים כדי לפגוע במעמדנו הציבורי.

הרניי מכריו בואת בצורה חריג-שמעית כי דרשתי להקים ועדת-חקירה אך ורק לביקרת הטענה כאילו מישהו הדיח עדים לעדות-שקר במהלך החקירה. אני עומד על תביעתי שהדרג המדיני ייחקר בעניין זה. אין לזה כל קשר עם הריגת המחבלים הכפותים, ימח שמשם וזיכרם, מעשה שאני מצדיק אותו בכל לב.

אם לליתיקשות כלשהו יחזור על הסילוף הורוני, לא תהיה לי ברירה אלא לתבעו לדין על פי החוק לאיסור לשווא-הרע. על החתום: שר-התיקשות, יו"ר תנועת-שינוי.

היו באמתחתי עוד כמה מיכתבים והודעות, אך לבסוף החלטתי שלא לכתוב פליטון זה. משום-מה נרמה לי שזה לא מצחיק.

גרון עמוק

אפרופו ווטרגייט.

כל אמריקאי שהודעו לי לשוחח איתו בימים האחרונים הישווה את פרשת ראשה-השבי"כ לפרשה ההיא.

ואכן, יש המיון רב. בפרשת ווטרגייט טען הנשיא ניכסון שהאינטרס העליון של הביטחון הלאומי עומד מעל לחוק. בשם הפטריטיטים והאחריות הלאומית סירב לגלות ראיות. אנשיו שיקרו לחוקים. גם הוא עצמו שיקר. הפרשה התגלתה תודות לעקשנות של קומץ עיתונאים מוסורים, בשעה שהרוב הגדול של העיתונות הממוסדת התעלם מן העניין ושיתף פעולה עם השילטון. את המידע המכריע סיפקו אנשים טובים מתוך המנגנון הממשלתי, שנודעו רק כשם-הצופן "גרון-עמוק".

אבל יש הברלים ששוכנים בין שתי הפרשות: ראשית, פרשת ווטרגייט התחילה כפריצה קטנה לאיושהו מישר של מיפלגת-האופוזיציה. הפרשה שלנו התחילה ברצח שני שבויים.

שנית, בעיקבות פרשת ווטרגייט נערך טיהור יסודי בשרותים החשאיים האמריקאיים.

שלישית, בגלל ווטרגייט נאלץ נשיא ארצות-הברית להת-פטר. אומנם, הנשיא ג'רי פורד, שבא במקום ניכסון, העניק לו מייד תנינה על כל מעשיו. אך החלטה זו עוררה סערה כללית בארצות-הברית, והרסה את מעמדו של פורד.

עד היום אין אנשים הגונים באמריקה מוכנים להיראות כחבי רתו של ריצ'ארד ניכסון.

מאראדונה בשדות פלשת

כן, זה קרה גם לי. יתוש הכדורגל עקץ אותי. אינני יודע איך זה קרה. במשך כל שנות חיי הצלחתי להתחמק מזה.

פעם, כשהייתי נער, נערך מישחק בין בית"ר והפועל. הייתי או-כאצ"ל, וחבריי סחבו אותי כדי לעורר את הבית"רים. אחר-כך צעדנו ברחובות וצעקנו: "הגביע הוא שלנו!"